

FINESTRA D'OPORTUNITAT

Israel: 60 més 60 no sempre sumen 120

per Marcel Planagumà ([@marcelplabo](#))

[Un cop presentades les principals clivelles del país](#), us parlarem del context actual i les diferències dels principals partits i coalicions a nivell ideològic. Com veïem, a Israel **aquest eix no tan sols està marcat per temes socials sinó sobretot en les actituds respecte al conflicte amb els àrabs (*Falcons versus coloms*)**. Les peculiaritats d'un sistema electoral extremadament proporcional (barrera electoral baixa, circumscripció única i fórmula electoral sense mecanismes de correcció) sumades a la complexitat sociològica del país, desemboquen en un sistema de partits molt volàtil, on a cada elecció sorgeixen [nous partits i escissions](#) amb un elevadíssim potencial de xantatge cap al govern. **Una Knesset tan fragmentada sol desembocar en coalicions de govern molt inestables, coalicions que es conformen sense un projecte polític comú, sinó en base a objectius molt conjunturals, i que es trenquen abans de finalitzar els quatre anys de mandat** (cosa que mai passat en els 67 anys d'història d'Israel).

A finals de l'any passat, **la proposta de modificació de la Llei Bàsica d'Israel** de l'actual primer ministre Benjamin Netanyahu, que pretenia canviar la definició del país d'estat jueu i democràtic a estat nacional jueu, consagrant la identitat jueva del país per sobre àdhuc de la seva naturalesa democràtica, va causar el trencament de la coalició de govern, atès que els partits centristes (Hatnuà i Yesh Atid) hi estaven en desacord i Netanyahu els fulminà de l'executiu, perdent així la majoria parlamentària a la Knesset.

Els partits polítics israelians

Si fem una ullada a la situació actual, a diferència de les darreres eleccions, el conservador [Likud](#) (si feu clic sobre el nom dels partits, en podreu veure els [anuncis electorals](#)) s'ha presentat per separat d'[Israel Beitenu](#), un partit d'extrema dreta xenòfoba (i laicista!) que proposa la deportació de la minoria àrab d'Israel a Cisjordània. I és que l'aliança entre ambdues forces l'any 2013 donà ales a [La Casa Jueva](#), un partit que representa el sionisme religiós a la dreta de Beitenu i que té en els colons de Cisjordània les seves principals bases electorals. **Avui en dia, és l'única formació que s'oposa fermament a la constitució d'un estat palestí.**

Pel seu compte, els partits ortodoxos (el sefardita [Xas](#), i l'asquenazita [Judaisme Unificat de la Torà](#)) han mantingut al llarg dels anys les quotes de representació d'aquesta comunitat, si bé en aquesta ocasió els primers han patit una escissió ([Yachad](#)) a la qual algunes enquestes atorguen representació. **Malgrat les seves posicions ultramuntanes, aquests partits reclamen polítiques socials i econòmiques d'esquerres i s'oposen al sionisme**, per la qual cosa la predisposició a negociar un acord amb els palestins són més obertes que no pas les de la dreta nacionalista laica (el Likud i Israel Beitenu) o religiosa (Casa Jueva). Si fem una ullada a l'història electoral del país veurem com aquests partits s'han anat aliant indistintament amb els Laboristes o el Likud segons els beneficis que atorguessin a la minoria que representen i que, des de 1977, han disposat de carteres al govern en gairebé tots els mandats.

Per altra banda, i a diferència de fa quatre anys, el bloc de centre-esquerra s'ha presentat sense tantes divisions. La [Unió Sionista](#) –denominació que pretén reivindicar com el seu projecte polític la continuació del propi projecte de Ben Gurion, desmarcant el moviment polític de la deriva ultra de l'actual *premier*– és una coalició entre l'antany hegemònic **Partit Laborista**, que encapçala la llista amb el seu nou líder Isaac Herzog com a candidat, i **Hatnuà**, el partit centrista de l'exministra i exguanyadora de les eleccions de 2009 amb la llista de Kadima, la carismàtica Tzipi Livni. A principis de març havia aconseguit superar per pocs escons el Likud a les enquestes.

El partit que va donar la sorpresa l'any 2013 com a segona força va ser [Yesh Atid](#), del popular presentador de televisió Yair Lapid, un partit de centre laicista que pretenia representar la classe mitjana secular. Perd força en els sondejos: **enguany la novetat serà el partit [Kulanu](#), fundat per l'exministre de Serveis Socials Moshe Kahlon (ex ministre d'Afers Socials amb el Likud), que ha fundat una nova formació de centredreta centrada en denunciar els elevats costos de la vida a Israel.** Bona part del seu discurs, per tant, és similar al de **Yesh Atid**, atès que ambdós partits gaudeixen de potents discursos en temes socioeconòmics en detriment de les qüestions de seguretat. De tota manera, Kulanu no serà el primer partit 'monotemàtic' amb èxit a Israel: l'any 2006, entrà amb 7

escons el partit **Gil** (Edat), centrat en la defensa dels interessos dels pensionistes, però a la següent legislatura va desaparèixer de la Knesset.

Una de les mesures de l'anterior govern va ser apujar la barrera del 2% al 3'5% per a obtenir representació parlamentària, cosa que ha posat en risc la representació de les formacions amb menys suports. Com ara **Israel Beitenu** o el **Meretz**, partit representant de l'esquerra pacifista, que d'anys ençà manté una representació constant entre 3-6 escons. Ara bé, de ben segur que qui no aconseguirà representació serà el **Kadima**, partit que passà de ser la primera força l'any 2009 amb 30 escons, mentre que es va quedar amb només 2 escons a les passades eleccions.

La reforma electoral i el projecte de llei que pretén marginar la població àrab d'Israel ha portat els partits àrabs a presentar-se en la **Llista Conjunta** per assegurar-se la representació, ja que cap dels tres partits aconseguiria representació amb els resultats de 2013. Es tracta una coalició d'amplíssim espectre que abasta **Hadaix**, descendent de l'històric Partit Comunista Israelità (tradicionalment prosoviètic, *ergo* antisionista); el nacionalisme àrab d'arrel burgesa de **Balad** i el conservadorisme islamista representat per la **Llista Àrab Unida - Ta'al**. Cap de les coalicions de govern que s'han anat conformant des de la fundació del país ha volgut incloure aquestes formacions i, si bé s'han ofert com a aliats de la Unió Sionista en contra de Netanyahu, el més esperable és donar per descomptada la seva abstenció, trencant el virtual desempat a 60-60 entre ambdós blocs.

Resultats electorals a Israel (2013). Font: Haaretz.com

La campanya electoral i les possibles coalicions

Des de l'inici de la campanya s'han fet moltes enquestes, però a Israel sempre hi ha novetats a darrera hora, ja que la fragmentació també duu a coalicions contranatura a última hora. La darrera coalició de govern acollí els partits centristes (Hatnuà i Yesh Atid) i de dreta i extrema dreta (Likud, Israel Beitenu i la Casa Jueva), que fa dos anys compartien un objectiu conjuntural: privar als ultraortodoxos dels privilegis (subsídies, exempció del servei militar) dels quals han anat gaudint des de la fundació de l'estat, l'any 1948, donada la pressió demogràfica creixent d'aquesta comunitat. I és que la campanya de 2013 se centrà bàsicament en aquest tema i en temes socioeconòmics donada la situació d'enquistament que vivia el conflicte amb els palestins, però el viratge cap a la dreta del primer ministre l'ha tornat a posar a l'agenda. **Més curiosa encara fou la coalició que governà el país entre 2009 i 2012, també amb Netanyahu al capdavant, que integrà tant als partits religiosos com al Partit Laborista en detriment del partit de centre (Kadima), que havia guanyat les eleccions.** Enguany, les enquestes apunten que serà el nou partit Kulanu qui tindrà la clau del govern, bé decantant-se cap a una coalició de centre amb la Unió Sionista i Yesh Atid o bé cap a la dreta i els partits religiosos.

Forçada pels esdeveniments, doncs, aquesta campanya ha basculat sobretot sobre la definició de la identitat del país i en totes les seves derivades cap al conflicte amb els palestins. **No obstant, tampoc podem negligir els efectes que puguin tenir les relacions tenses de l'actual premier amb l'Administració Obama.** A inicis de març, en plena campanya electoral, Netanyahu es dirigí als congressistes i senadors nord-americans en una intervenció al Capitoli pactada prèviament amb els líders republicans a esquenes de la Casa Blanca per tal d'influir en el debat sobre les relacions amb l'Iran. El discurs no fou benvingut ni per part de l'oposició israeliana, a qui començaven a somriure els sondejors, ni per part dels Demòcrates nord-americans, suscitant la volguda absència d'alguns representants. Tampoc fou benvinguda per François Hollande la crida als jueus francesos a emigrar a Israel, ni la seva visita llampec per acudir a la manifestació contra els atemptats de Charlie Hebdo.

Per la seva banda, el passat dissabte 7 de març 40.000 persones es manifestaren als carrers de Tel Aviv demanant el vot per les opcions de centreesquerra. **"Que guanyi qualsevol, menys Bibi"** era el principal missatge d'un amalgama conformat per des d'un exdirector del Mossad (Meir Dagan) fins als ecologistes passant per algunes vídues de soldats morts a la Franja de Gaza que, sota el nom d'**Un milió de mans**, intenta aixecar la bandera de la defensa dels serveis públics i, sobretot, de l'elevat cost de l'habitatge, per oferir també una alternativa social als ciutadans davant la lògica del conflicte manejada pel líder *likudnik*.

A pesar de les seves posicions intransigents, molts israelians recorden que, en el passat, l'esquerra va fer la guerra i la dreta, la pau. Potser és un tòpic dir que –com sempre– ara és el moment ideal per a la pau, però la demografia ho exigeix com abans millor.

Imatge de portada: Soldats de l'exèrcit israelià procedint a l'evacuació forçosa de l'assentament de Yamit, a la Pennínsula del Sinaí (1982). Els Acords de Pau de Camp David I, signats pel primer govern de Menachem Begin (Likud) amb Egipte, preveien la retirada israeliana del Sinaí, la qual cosa comportà tensions violentes entre l'exèrcit d'Israel i els propis colons jueus. Font: Haaretz

MARCEL PLANAGUMÀ

Barcelona, 1989. Politòleg (UPF) i Màster en Comunicació Política i Social (Blanquerna–URL). Actualment sóc responsable de comunicació del Col·legi de Politòlegs i Sociòlegs de Catalunya (Colpis). Prèviament he estat assistent de recerca en assumptes europeus al CIDOB i assistent de comunicació a la Fundació CatDem. Apassionat de la política, m'interessa la política comparada com a eina per a comprendre i millorar el nostre sistema. També m'interessen el món dels think tanks i la comunicació electoral, és a dir, la cuina de la política.